Päähaku, politiikan ja viestinnän kandiohjelma

Valintakoe 30.5.2017

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.
Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абгд...).
Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Tarkista sivunumeroiden avulla, että olet saanut kaikki sivut.
Kirjoita nimesi ja henkilötunnuksesi jokaiselle sivulle, vaikka et ko. sivun tehtävään vastaisikaan.
Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.
Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Tämä sivu on yliopiston merkintöjä varten. Älä tee tälle sivulle omia merkintöjäsi.

KIRJAKYSYMYKSET

1) Miten Arendt analysoi julkisen aluetta valmistamisen ja toiminnan käsitteiden näkökulmista? (6 p)

2) Mitkä seikat Arendtin mukaan tuottavat massayhteiskunnan? (6 p)

3) Mitä Arendt tarkoittaa seuraavilla käsitteillä:
   a) Valta (3 p)
   b) Kontemplaatio (3 p)

AINEISTOKYSYMYKSET

AINEISTO A

4) Analysoi Maahanmuuttoviraston johdon ja viranomaisten päätöksentekoa ja viestintää käyttäen Arendtin käsitteitä työ, valmistaminen ja toiminta. (6 p)

5) Artikkelin lopussa on esitetty kysymys siitä "perustuuko julkisen vallan käyttö lakiin vai poliittiseen ilmapiiriin". Erittele, miten nämä vaihtoehdot näkyvät artikkelissa. (6 p)

AINEISTO B

6) Miksi presidentti Trumpin toimintatapa voi artikkelin mukaan olla uhka demokratialle? (6 p)

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Kysymys 1

Miten Arendt analysoi julkisen aluetta valmistamisen ja toiminnan käsitteiden näkökulmista?

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Kysymys 2

Mitkä seikat Arendtin mukaan tuottavat massayhteiskunnan?

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Kysymys 3a

Mitä Arendt tarkoittaa seuraavalla käsitteellä: Valta

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Kysymys 3b

Mitä Arendt tarkoittaa seuraavalla käsitteellä: Kontemplaatio

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Kysymys 4

Aineisto A

Analysoi Maahanmuuttoviraston johdon ja viranomaisten päätöksentekoa ja viestintää käyttäen Arendtin käsitteitä työ, valmistaminen ja toiminta.

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Kysymys 5

Aineisto A

Artikkelin lopussa on esitetty kysymys siitä ”perustuuko julkisen vallan käyttö lakiin vai poliittiseen ilmapiiriin”. Erittele, miten nämä vaihtoehdot näkyvät artikkelissa.

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Kysymys 6

Aineisto B

Miksi presidentti Trumpin toimintatapa voi artikkelin mukaan olla uhka demokratialle?

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

Nimi:_____

Henkilönumero:_____

POLVI PÄÄSYKOKEEN V. 2017 PISTEYTYSPERUSTEET

Arendtin teoksen *Human Condition* suomennoksesta ”*Vita Activa*. Ihmisenä olemisen ehdot” on otettu kaksi painosta. Arvosteluperusteiden sivunumerointi perustuu vuoden 2002 painokseen, jossa sivuja on 327. Pokkariversio vuodelta 2017 on sisällöltään sama, mutta sivumäärältään pidempi, 420s.

KIRJALLISUUSKOE

1) Miten Arendt määrittelee julkisen aluetta valmistamisen ja toiminnan käsitteiden näkökulmista. (6p)

Politiikan ja viestinnän valintakokeen ensimmäisestä kysymyksestä sai 0,5 pistettä, jos määritteli julkisen alueen käsitteen. Tämän on voinut tehdä kahdella tavalla. Arendt toteaa, että termi julkinen viittaa kahteen toisia lähellä olevaan ilmiöön. Kaikki julkisuudessa esiintyvä on hänen mukaansa ensinnäkin jokaisen nähtävissä ja kuultavissa, eli sillä on suurin mahdollinen julkisuus. ”Ihmiselle julkinen näyttäytyminen – jokin mikä on sekä muiden että itsemme kuultavissa – muodostaa todellisuuden”, hän kirjoittaa luvussa Julkinen tila ja yksityinen alue (s. 56, 0,25 p.). Toisessa merkityksessä termi julkinen tarkoittaa hänen mukaansa yhteistä maailmaamme itsessään erotuksena omasta yksityisestä paikastamme maailmassa. Julkinen liittyy ihmisten valmistamiin esineisiin ja niihin asioihin, jotka tapahtuvat ihmisten valmistamassa maailmassa (s. 62, 0,25 p.). Toinen tapa määritellä julkisen käsite kuten Arendt sitä käyttää oli kontrastoida julkisen ja yksityisen aluetta. Yksityisen piirin ja julkisen tilan jaottelu vastaa Arendtin mukaan jaottelua kotitalouden ja poliittisen välillä, ja nämä alueet ovat hänen mukaansa olleet erillisiä antiikin kaupunkivaltioiden synnystä saakka (0,25 p). Kotitaloudelle on ominaista, että siinä tapahtuvia aktiviteetteja hallitsi välttämättömyys. Antiikin ajalla yksityisen vastakohta oli *polis*, joka sen sijaan oli vapauden alue, mikä tarkoittaa sitä, että ihminen ei ollut elämän välttämättömyyden tai toisen ihmisen määräysvallan alainen eikä itsekään käyttänyt määräysvaltaa. Arendtin mukaan nykymaailmassa kuilu yksityisen ja julkisen välillä on kadonnut. (s. 35-52, 0,25 p.).

Perustiedoista, jotka liittyvät Arendtin analyysiin julkisen alueesta valmistamisen käsitteen näkökulmasta saattoi saada maksimissaan 1,5 pistettä. Valmistaminen koskee Arendtin mukaan ihmisenä olemisen sitä puolta, joka ei rajaudu ihmislajin alituisesti toistuvaan kiertokulkuun vaan joka tuottaa ihmisten valmistaman ’keinotekoisen’ maailman, joka poikkeaa luonnonympäristöstä ja joka kestää kauemmin kuin yksittäiset ihmiselämät (0,25 p.). Valmistamisen tunnusmerkki on se, että sillä on määrätty alku ja ennustettava loppu (0,25 p.). Siinä missä työtä tekevä *animal laborans* ei Arendtin mukaan kykene asuttamaan maailmallista julkisen aluetta, voi valmistavalla *homo faberilla* olla oma julkisen alueensa, vaikka se ei ole poliittinen kuten toiminnan kontekstissa (0,25 p.). *Homo faberin* julkisen alue on vaihtomarkkinat, missä hän voi esitellä valmistamiaan tuotteita ja saavuttaa arvostusta (0,25 p.). Tuotteet valmistetaan eristyksissä, mutta *homo faber* voi rakentaa suhteen toisiin ihmisiin vaihtamalla tuotteita heidän kanssaan (0,25 p.). Eristys on välttämätöntä, koska valmistaminen vaatii taitoja jotka edellyttävät yksinoloa valmistettavan esineen mielikuvan kanssa (0,25 p.). Ainoa suoraan käsityöläisyydestä alkunsa saava ihmisjoukko syntyy, kun *homo faber* tarvitsee apulaisia tai kouluttaa toisia omaan ammattiinsa (0,25). Ihmiset jotka kohtasivat vaihtomarkkinoilla eivät olleet enää itse valmistajia, eivätkä he kohdanneet henkilöinä, vaan tavaroiden ja vaihtoarvojen omistajina (0,25 p.) (tiedot kaikkiin näihin kohtiin s. 161-169 luvusta ”Valmistaminen”) Arendtin analyysistä liittyen julkisen alueeseen yksinomaan valmistamisen käsitteen näkökulmasta saattoi saada maksimissaan 1,5 p.

Myös perusasioista, jotka liittyvät Arendtin analyysiin julkisen alueesta toiminnan käsitteen näkökulmasta, saattoi saada maksimissaan 1,5 pistettä. Toiminta on Arendtin mukaan ainoa perusaktiviteetti, joka tapahtuu suoraan ihmisten välillä ilman esineiden tai aineen välitystä. Toiminnan ehto on ihmisten moninaisuus, ja moninaisuus on taas Arendtin mukaan politiikan välttämätön ehto. Moninaisuus tarkoittaa

sitä, että kaikki yksilöt ovat ainutlaatuisia. Puhe ja toiminta paljastavat tämän ainutlaatuisuuden. (0,25 p) Toiminta ei ole Arendtin mukaan vain läheisessä suhteessa meille kaikille yhteiseen maailman julkiseen osaan, vaan muodostaa sen (s. 201, 0,25 p). Kreikkalainen kaupunkivaltio *polis* ei Arendin mukaan ole kaupunkivaltio sen fyysisessä merkityksessä, vaan ihmisten järjestäytymistä, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja puhumisesta. Julkisen alueen ja toimivien ja puhuvien ihmisten välillä olevan näyttäytymistilan säilyttää valta, joka Arendin mukaan syntyy ihmisten välillä kun he toimivat yhdessä ja katoaa samalla hetkellä kun he eroavat toisistaan (s. 201-203, 0,25 p.) Julkisen alue on Arendin mukaan näyttäytymistila, eli alue, jossa toimija näyttäytyy muille ja muut näyttäytyvät toimijalle. Kukaan ei voi Arendtin mukaan olla siinä jatkuvasti, mutta jos siitä jää osattomaksi, on Arendtin mukaan kuin jäisi osattomaksi todellisuudesta. (s. 201, 0,25 p). Näyttäytymistila edeltää kaikkea virallista julkisen alueen perustamista ja eri hallitusmuotoja (0,25 p). Toiminnalle on ominaista, että sillä on alku, muttei loppua (0,25 p). Tähän liittyvät tiedot löytyvät teoksen luvusta ”Toiminta” ja niistä on voinut saada maksimissaan 1,5p.

Toiminnan lopputulosta ei voi ennustaa ja se on ennalta-arvaamatonta. Ennalta-arvattavuutta poliittisen alueella on Arendtin mukaan pyritty historian saatossa lisäämään korvaamalla toiminta valmistamisella. Esim. Platon ja Aristoteles nostivat lakien säätämisen ja kaupungin rakentamisen poliittisen elämän korkeimmalle arvoasteelle. Prosessilla oli tällöin selkeä päämäärä ja loppu. Siten tämä on Arendtin mukaan valmistamista (*poiesis*) ennemmin kuin toimintaa (*praxis*). (. s. 198-199, 0,5 p). Platon myös halusi korvata toiminnan filosofi-kuninkaalla ”joka soveltaa ideoita kuten käsityöläinen” (s. 230, 0,25 p) Toiminnan peruuttamattomuuden ja ennalta-arvaamattomuuden ongelmia voi Arendtin mukaan kuitenkin ratkaista tavoilla, jotka ovat luonteenomaisia toiminnalle, kuten kyvyllä antaa anteeksi ja kyvyllä tehdä ja pitää lupauksia (s. 240, 0,5 p) Toiminnan prosessiluonteeseen liittyvästä epävarmuudesta ja siihen tarjotuista vaihtoehdoista saattoi saada maksimissaan 1,25 p. Tiedot löytyvät teoksen luvusta ”Toiminta”.

Maksimissaan 0,5 p. on saanut, jos on tuonut esille, että toiminta tarvitsee valmistamista säilyäkseen yli sukupolvien. Esim. runoilija, historioitsija ja monumentinrakentaja voivat tehdä pysyviä niistä tarinoista, joita toimivat ihmiset kertovat (s. 176 luvun ”Valmistaminen” lopussa, 0,25 p) Lisäksi valmistetuilla muureilla ja lakien rajoituksilla ympäröitiin julkinen tila, joka ei olisi voinut muuten säilyä itse puheen hetkeä kauemmin (s. 201 alaluvussa ”Kreikkalainen ratkaisumalli”, 0,25 p).

Historiallisesta perspektiivistä julkisen alueeseen toiminnan ja valmistamisen näkökulmista sai maksimissaan 0,75 p. Antiikin ajan *polis* on Arendtin esityksessä tyyppiesimerkki toiminnan julkisesta alueesta (0,25 p). Nykymaailmassa sosiaalisen ja poliittisen alueet eivät ole enää yhtä erilliset. Sosiaalisen alue syntyi Arendtin mukaan kun kodin ylläpitäminen aktiviteetteineen ilmestyi kotitalouden alueelta julkisen alueelle, jolloin toiminnan korvasi käyttäytyminen (luvusta Julkinen tila ja yksityinen alue, 0,25 p.). Historian viimeinen julkinen alue joka liittyy *homo faberiin* on Arendtin mukaan sen sijaan markkinapaikka, joka oli tyypillinen kapitalismin alkuvaiheelle. Manufaktuurikapitalismin alkuajoille oli tyypillistä kerskatuotanto, joka myöhemmin korvautui kerskakulutuksella (s. 164, 0,25 p.).

2) Mitkä seikat Arendtin mukaan tuottavat massayhteiskunnan? (6p)

Vastauksessa tuli selvittää, mitä Arendt tarkoittaa massayhteiskunnalla, ja eritellä muutoksia, jotka johtivat massayhteiskunnan syntyyn. Arendt tarkastelee teoksessaan *Vita Activa* historiaa pitkällä aikavälillä ja jäsentää muutoksia käsitteellisesti. Hän käyttää usein käsitteellisiä kahtiajakoja, jotka selventävät, tietyn aikakauden ihmisten tapaa toimia suhteessa muihin ajanjaksoihin. Massayhteiskunnan vastakohdaksi Arendt esittää antiikin Kreikan *poliksen*, jossa vapaat kansalaiset saattoivat julkisessa tilassa yhteisesti ja vapaasti päättää, miten toimia. Julkisen tilan vastakohtana oli yksityinen perheen piiri, johon kuuluivat talouden asiat. (luvut 4 ja 5). Massayhteiskunnassa tuo jaottelu katoaa, jolloin julkisen ja yksityisen piirit

korvaa uusi sosiaalisen alue, jossa yhteisö rakentuu yhteisen taloudenhoidon varassa sekä tuotteita valmistavien, työntekijöiden ja kuluttajien keskinäisissä suhteissa. Sosiaalisen alueen merkityksen myötä polikselle tyypillinen perheen asema talouden yksikkönä ja perheenjäsenten yhteisönä mureni ja laajempi yhteisen taloudenhoidon yhteisö tuli ihmisille keskeiseksi. Sosiaalisen alueen vahvistuessa elämän yksityiset piirteet jäävät suppeamman intiimin toiminnan alueelle. (49-53, 64-65) (2 p)

Poliksen julkisuudessa toimijat saattoi toimia yksilöllisesti ja erottua toisistaan, julkisuus jäsentyi erilaisten näkökulmien kohtaamisissa. Massayhteiskunnassa ei jäsenny tällaista julkisuutta, koska massayhteiskunnan jäsenet seuraavat sosiaalisia normeja, eivätkä käytä vapauksiaan. Massayhteiskuntaa luonnehtii sen jäsenten konformistinen käyttäytyminen (46-47). Aiemmin yksityisen alueelle kuuluneista taloudenpidon asioista sovitaan yhteisesti sosiaalisen alueella, jonka vahvistuminen tuottaa elämän uusintamiseen sitoutuvan yhteisen edun tunnistajien joukon eli massayhteiskunnan. (44-47, 50-52, 55) Yhteisen edun konsepti syntyi Arendtin mukaan yhteisen taloudenhoidon ja taloustieteen tuottavasta yhteiskunnasta luoman kokonaiskuvan pohjalta. Konformismi vahvistui suurissa yhteiskunnissa ihmisten osallistuessa niiden yhteisiin talouden ja sosiaalisen prosesseihin (49). Massayhteiskunnassa kansalaiset eristäytyvät toisistaan ja myös päättäjistä massayhteiskuntaa luonnehtii kansalaisten passiivisuus. Tältä osin julkisuuden kaventuminen näyttää samankaltaiselta kuin hallitsijan tai tyrannin eristäytyessä kansasta (63-64, 205, 211).). Konformismi ja yhteiseen etuun samastuminen massayhteiskunnan synnyssä, 1,5 p.

Massayhteiskuntaan johti Arendtin mukaan myös työyhteiskunnan synty. Se oli seurausta tuotantoon ja elämän ylläpitämisestä huolehtimiseen keskittyvän taloudenhoidon ja sosiaalisen alueen vahvistumisesta. Työyhteiskunnan käsitteellä Arendt korosti eroa aiemmin toimintaan ja valmistamiseen perustuviin yhteisöihin nähden. Työyhteiskunnassa keskeisiä ovat työn teko elämän ylläpitämiseksi ja kehityksen alkuvaiheessa valmistaminen. Valmistamisen taito ja esineen tuottamisen tavoite olivat aiemmin keskeisiä arvoja, kun taas teollistumisen myötä esineiden valmistaminen korvautui työnteolla tuotannon prosessissa. Työ jakautui prosessin työvaiheiksi, eikä työllä ollut itseisarvoa jonkin arvon ja esineen tuottamiseksi. Modernin ajan ihminen näyttäytyi yhteisössään yhteisen tuotantoprosessin osana (52-54, luku 13). Työyhteiskunnassa työntekijät arvostivat kutakin jäsentä yhteisön jäsenten elämän ylläpitämisen välineenä. Työntekijät osallistuivat tuotantoon työnteon rytmiin sopeutuvina yksilöinä, eivätkä toimineet yhteisönä. Ihmiset samastuivat perheen sijaan työyhteiskunnan jäseniksi (*animal laborans*) ja sosiaalisiin luokkiin (260-261). (1p)

Työyhteiskunnalle keskeistä oli osallistuminen yhteiseen tuotannon ja sen mahdollistamaan kulutuksen prosessiin. Moderni ihminen tunnisti oman osansa yhteisön elämän ylläpitäjänä ja myös kuluttajana. Tuottavuuden kehitys lisäsi vapaa-aikaa ja kulutusmahdollisuuksia. Yksilöt saivat vaikutteita toisiltaan siitä, miten käyttäytyä kuluttajina, kuten miten käyttäytyä työyhteisöissä. Työyhteiskunnan synty loi myös kulutusyhteiskunnan (106, 122-3, 130, 137-8, 215-7, 257-8). Kulutusmahdollisuuden tuomaa onnellisuutta arvostettiin toiminnan sekä asioiden valmistamisen ja tavoitteellisen loppuun saattamisen kustannuksella (309-312). Kun elämää ylläpitävien tuotantoprosessien annetaan ohjata yhteiskuntaa, ei jäsenny toimintaan perustuvaa julkisuutta, ihmisten maailma kaventuu kuluttamiseen ja työhön, tuotannon ja sosiaalisen alueelle. Kulutusyhteiskunnassa ihmiset löytävät kuluttamalla samanlaisen sisällön elämälleen kuin muutkin kuluttajat. Ihmisistä tulee massan jäseniä tuotannossa ja kulutuksessa, yhdenmukaistuva käsitys elämästä tuottaa massayhteiskunnan. Ihmisten erilaisuutteen perustuva maailmallisuus katoaa eli ihmiset vieraantuvat ajatuksesta, että toimintaan pohjautuva yhteinen maailma olisi ihmisten kesken jaettavissa. Kulutusyhteiskuntaa luonnehtii ihmisten vieraantumisen tunne ja keskittyminen elämään yksilönä, käyttäytyjänä yhteisössä (260, 309-312). (1p)

Maailmasta vieraantumisen erittelyn saattoi tuoda esille myös osana kehityskulkua, joka perustui tutkimustiedon hyödyntämiseen ja sen mahdollistamien uusien tuotannon prosessien ja siten myös kulutusyhteiskunnan pohjalta (viittaamatta suoraan työnteon keskeiseen asemaan yhteisön prosesseissa). Ihmisten saatettiin nähdä vieraantuvan ihmisille aiemmin tyypillisistä toiminnan ja valmistamisen

maailmasta, kun tekninen kehitys mahdollistaa helpomman elämän ja kuluttamisen (luvut 16, 17 ja 20). (0,5p)

Vastauksissa haastavimmaksi osoittautui maan pakkolunastusten merkityksen tulkinta (71, 77, 256, 259, 261). Arendtin teos on tältä varsin niukkasanainen. Olennaista oli nähdä, minkä merkityksen Arendt maan pakkolunastuksille antoi, eli kiinteän omaisuuden ja toimintaan vapauttavan kiinnekohdan katoaminen. Omaisuuden sijaan keskeiseksi tuli talouden prosesseissa kullekin yhteisön jäsenelle syntyvä varallisuus ja sen mahdollistama kulutus (67, 261). Ihmiset alkoivat arvostaa kulutuksen tuomaa onnellisuutta hyvän elämän sijaan. (1 p)

Teoksessa on tarjolla runsaasti erilaisia perusteltuja vastauspolkuja. Edellä on esitetty tyypilliset pisteytysperusteet, jotka yhteensä tuottaisivat 7 p, kokeessa max. pisteet olivat 6p.

3a) Mitä Arendt tarkoittaa käsitteellä valta? 3p.

Arendt liittää vallan toimintaan julkisen alueella (0,5 p.): Antiikin Kreikassa vallan näyttämö oli kaupunkivaltio eli *polis*, joka loi siis vapaille miehille mahdollisuuden keskinäiseen tasa-arvoon. *Polis* ei kuitenkaan tarkoita vain fyysistä kaupunkivaltiota, vaan ihmisten järjestäytymistilaa, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja puhumisesta. Se on näyttäytymistila, alue jolla toimija näyttäytyy muille ja muut näyttäytyvät toimijalle. Toiminta sitoo ihmiset toisiinsa, ja se edellyttää moninaisuutta (s. 201-202). Näyttäytymistila syntyy aina kun ihmiset toimivat ja puhuvat yhdessä. Siksi se edeltää kaikkea virallista julkisen alueen perustamista ja eri hallitus- ja järjestäytymismuotoja.

Valta suojelee julkisen aluetta ja on välttämätön ihmisen valmistamalle maailmalle. (0,25 p.): Poliittinen toiminta eli poliksessa eläminen, tarkoittaa sitä, että kaikesta päätetään sanojen ja vakuuttelun eikä pakon ja väkivallan avulla. Kyse on vaikutusvallasta. Kun toiminnan ehto on moninaisuus, eli ihmiset toimivat yhdessä, toiminta ja puhe tapahtuvat ihmisten välillä, missä erilaiset intressit kohtaavat *(inter-est*, välitila), ja sitovat heidät toisiinsa (s. 185, 206).

Valta merkitsee aina vain mahdollisuutta valtaan (0,5 p.): Valta säilyttää julkisen alueen, toimivien ja puhuvien ihmisten välillä olevan potentiaalisen näyttäytymistilan. Sana ”valta”, sen kreikankielinen vastine *dynamis*, latinan *potentia* ja mm. saksan *Macht* (johdettu sanoista *mögen*, *möglich*, ei *machen*), on osoituksena sen potentiaalisesta eli mahdollisesta luonteesta (s. 203). Siten Arendtille valta merkitsee ennen kaikkea mahdollisuutta vallan käyttöön, ei pysyvää valta-asemaa.

Valta ei ole muuttumaton, mitattavissa oleva suure tai luotettava kokonaisuus niin kuin pakko tai voima. (0,5 p.) Siinä missä voima on eristäytyneen yksilön luontainen ominaisuus, valta syntyy ihmisten välillä, kun he toimivat yhdessä ja katoaa samalla hetkellä kun he eroavat toisistaan. Valta ei siis aineellistu, se on riippumaton materiaalisista olosuhteista ja varallisuudesta. Valta on eri asia kuin materiaalinen ja fyysinen voima. Esim. kaupunkien perustaminen on vallan merkittävin materiaalinen edellytys. Juuri valta (mitä nykyään kutsumme järjestelmäksi) pitää ihmiset yhdessä (s. 204). Harvojen valta (oligarkia) voi olla mahtavampaa kuin monien valta (demokratia), mutta kahden ihmisen välisessä kilpailussa ei määrää valta vaan voima.

Valta on rajatonta (0,25 p.): Vallalla ei toiminnan tavoin ole rajoja, eikä se ole rajoittunut fyysisesti ihmisen ruumiilliseen olemukseen kuten voima. Siksi valtaa voidaan jakaa ilman että se vähenee, ja vallan käyttäjien vuorovaikutus ja keskinäinen valvonta synnyttävät todennäköisesti jopa lisää valtaa (s. 204). Pyrkimys kaikkivaltiuteen viittaa aina moninaisuuden tuhoon. Uusiaika omi antiikin tulkinnan (Thukydide), että ”valta turmelee”.

Vallan puute ja lopullinen katoaminen (0,25 p.) ensin heikentää poliittista yhteisöä ja lopulta tuhoaa sen. Siksi valtaa ei voida säilyttää tai tallentaa hätätilanteiden varalle, niin kuin väkivallan välineitä, vaan se on olemassa ainoastaan toteutuessaan. Valta toteutuu vain siellä, missä teot ja puhe kulkevat käsi kädessä, missä sanoja ei käytetä aikomusten naamioiseen vaan todellisuuden paljastamiseen, eikä tekoja käytetä loukkaamiseen ja tuhoamiseen, vaan suhteiden ja uusien todellisuuksien luomiseen. (s. 202)

Vallan ainoa vaihtoehto ei ole voima, joka ei kykene vastustamaan valtaa, vaan pakko. (0,5 p.) Ihminen voi käyttää pakkoa yksinään toisia vastaan. Siksi yksi ihminen tai harvat ihmiset voivat saada yksinoikeuden pakkoon hankkimalla itselleen väkivallankäytön välineitä. Kuitenkin kaikki väkivalta voi tuhota vallan, se ei voi koskaan korvata sitä. Tyrannialle on tyypillistä juuri eristäytyminen. Tyrannia ehkäisee aina vallan keskittymisen koko julkisen alueella (s. 205).
Passiivinen vastarinta on esimerkki tehokkaasta vallankäytöstä (0,25 p.). Kansannousu aineellisesti vahvoja johtajia vastaan, voi järkyttää jopa horjumattomalta vaikuttavaa valtaa, koska siihen ei voi vastata taistelulla, vaan joukkoteurastuksella, jolloin voittajakin on hävinnyt, koska kukaan ei pysty hallitsemaan kuolleita.

Käsitteen valta määrittely löytyy pääosin sivuilta 201-205.

3b) Mitä Arendt tarkoittaa käsitteellä kontemplaatio. 3p.

Aristoteleen mukaan ”ihmisen korkein kyky ei ollut *logos* eli puhe tai järki vaan *nous* eli kyky kontemplaatioon, jonka tärkein ominaisuus on, ettei sen sisältöä voi ilmaista puheessa. (s. 34-35) Kontemplaatio tarkoitti alkuperäisessä merkityksessään filosofista kokemusta ja olemista ilman sanoja, totuuden katselua, kuten Sokrates, joka vaipui täydelliseen liikkumattomuuden tilaan jopa opiskelijoiden edessä (0,25 p.)

Poliittisen alue *(polis*) ei välttämättä vaalinut ihmisen korkeimpia aktiviteetteja, ja filosofit uskoivat löytäneensä kontemplaatiosta korkeamman *polista* hallinneen periaatteen, *vita activan* yläpuolelle. (0,25 p.) Ajatteleminen ja kontemplaatio eivät tarkoita samaa, vaikka ajattelulla päästään lähimmäksi totuuden katselua, kontemplaatiota. Ajattelukin on ihmisen sisäistä dialogia, aktiivinen tila. Kontemplaatio sen sijaan on passiivista liikkumattomuutta, jossa totuus paljastuu katsojalle. (s. 293). Ero oli samanlainen kuin kuolemattomuuden ja ikuisuuden välinen ero. Sanaa *theoria* tai ”kontemplaatio” käytetään kuvaamaan ikuisuuden kokemusta erotuksena kaikista muista ihmisen aktiviteeteista, jotka voivat koskea korkeintaan kuolemattomuutta. (0,25 p.) Arendtin mukaan keskiajan filosofit ymmärsivät ensinnäkin termin *vita activa* väärin Aristoteleen termiksi *bios politikos*. Augustinuksella termi oli vielä muodoissaan *vita negotiosa* tai *vita actuosa*, ja se oli heijasteli alkuperäistä merkitystään eli "julkispoliittisille asioille omistettua elämää". (s. 20). Filosofit lisäsivät, Platonista alkaen, vapauden ennakkoehtoihin myös vapautuksen poliittisesta toiminnasta. Näin vapaudesta tuli askeesia. (0,25 p.) Arendtin mukaan *vita activa* käsittää kaikki ihmisen aktiviteetit (työ, valmistaminen, toiminta). Siten termi vastaisi Arendtista paremminkin kreikan ilmaisua *askholia*a (rauhan puute), mikä Aristoteleelle on kaiken tekemisen merkki, eikä *bios politikosia*. Kontemplaatio (*theoria*) puolestaan edellytti tässä mielessä rauhan tilan saavuttamista, vapautta elämän välttämättömyyksistä. (0,25 p.)

Kontemplaation ensisijaisuus tekemiseen verrattuna perustuu vakaumukseen, jonka mukaan mikään ihmiskätten aikaansaannos ei voi kauneudessa ja totuudessa vetää vertoja fyysiselle kosmokselle, joka liikkuu itsestään muuttumattomassa ikuisuudessa. Tämä ikuisuus paljastuu ihmissilmälle (aistihavaintoina silloin kun kaikki liikkeet ja teot ovat täydellisessä levossa. Kontemplaation näkökulmasta ei ole tärkeää, mikä rauhaa häiritsee, vaan merkittävää on itse häiriö. *Vita activa* (toimiva ihminen) saa siis merkityksensä *vita contemplativasta* (ajatteleva ihminen), koska se palvelee kontemplaation tarpeita ja haluja elävässä ruumiissa. (0,25 p.)

ristinuskon käsitys kontemplaation tuottamasta mielihyvästä tuonpuoleisessa, antoi uskonnollisen vahvistuksen *vita activan* alentamiselle toissijaiseen asemaan. Järjestys määräytyi, kun löydettiin ihmisen kyky kontemplaatioon (*theoria*), joka eroaa pelkästä ajattelusta ja päättelystä. Tämä sokraattisen koulukunnan löytö on hallinnut metafyysistä ja poliittista ajattelua uudella ajalla. Arendt ei kiistänyt kontemplaatioon liittyvän kokemuksen pätevyyttä, vaan kontemplaation ja *vita activan* hierarkkista järjestystä. (s. 24., 0,25 p.). Uudella ajalla filosofit ymmärsivät heti, että mm. Galilein löydöt (maa kiertää aurinkoa, eikä päinvastoin) haastoivat aistien antaman todistuksen: ihmisen fyysistä maailmankuvaa ei muuttanut järki, vaan ihmiskäsin tehty laite, kaukoputki (s. 278). Näin uuteen tietoon johti *homo faberin* aktiivinen osallistuminen, tekeminen ja valmistaminen – ei kontemplaatio. (0,25 p.) Moderni filosofia alkoi epäilystä, minkä mukaan totuus ja todellisuus eivät ole annettuja, joita vain kontemplaatiossa katsellaan, koska aistihavainnot voivat olla illuusiota. Siksi kontemplaation valtava painoarvo perinteisessä hierarkiassa on hämärtänyt *vita activaan* itseensä liittyvät erottelut ja jäsennykset jo uudella ajalla. Nämä perinteestä irtisanoutuneet ajattelutavat erityisesti modernissa yhteiskunnassa kääntyivät lopullisesti päälaelleen, kun esimerkiksi Marx ja Nietsche korostivat työtä hierarkian ylimmällä tasolla. (0,25 p.)

Siitä asti kun ”ajattelevien ihmisten” ja ”toimivien ihmisten” polut erkanivat, eli kun syntyi poliittinen ajattelu sokraattisessa koulukunnassa, on tavalla tai toisella ollut selvää, että aktiivisesti tämän maailman asioiden parissa puuhaamisen monet tavat ja toisaalta kontemplaatioon huipentuva puhdas ajattelu voivat vastata kahteen täysin erilaiseen inhimilliseen peruskysymykseen. (0,25 p.)

Toisaalta ikuiseksi kuvitellun Rooman valtakunnan tuho ja samanaikaisesti iankaikkista elämää julistava kristinusko kohoaminen läntisen ihmiskunnan yksinomaiseksi uskonnoksi osoittivat, että molemmat yhdessä tekivät maallisen kuolemattomuuden tavoittelun turhaksi ja tarpeettomaksi. Ne onnistuivat pyrkimyksessään tehdä *vita activasta* ja *bios politikoksesta* kontemplaation palvelijoita. (s 29) Perimmäisen syy kontemplaation ja toiminnan järjestyksen vaihtumisen takana oli se, että ihmisen tiedonjano pystyttiin tyydyttämään vasta sitten kun hän pystyi luottamaan kädentaitojensa näppäryyteen. Näin totuus ja tieto voitiin saavuttaa ”toiminnan” eikä kontemplaation avulla. (0,25 p.)

Käsitteen kontemplaatio määrittely löytyy pääosin sivuilta 20-29, 293-298.

AINEISTOKOE

4) Analysoi Maahanmuuttoviraston johdon ja viranomaisten päätöksentekoa ja viestintää käyttäen Arendtin käsitteitä työ, valmistaminen ja toiminta. (6p)

Politiikan ja viestinnän valintakokeen neljännestä kysymyksestä sai pisteitä kirjatiedon ja aineiston yhdistämisestä. Analyysi edellytti Arendtin kirjan käsitteiden työn (luku 3), valmistamisen (luku 4) ja toiminta (luku 5) määrittelyä ja soveltamista aineistoon. Käsitteiden määrittelystä aineiston analyysiä varten sai 1,5 p. Analyysi edellytti ymmärrystä näiden perusaktiviteettien alkuperäisestä luonteesta antiikin ajattelussa, ajattelunmuutosta uudella ajalla sekä soveltamista moderniin nyky-yhteiskuntaan, eli tämän hetken julkiseen ja mediavälitteiseen toimintaan. Analyysissa piti osoittaa, miten turvapaikanhakijoiden kohtalosta vastaavan viranomaisen, Maahanmuuttoviraston eli Migrin, työntekijöiden päätöksenteko, siihen liittyvä valmistelu ja viestintä ovat tai eivät ole työtä, valmistamista ja toimintaa arendtilaisessa merkityksessä. Käsitteitä soveltavasta aineiston analyysistä sai 4,5 p.

Migrin päätöksenteko (mm. turvapaikanhakijoiden kuuleminen, yhteistyö ministeriön ja muiden viranomaisten kanssa, ja siihen kytkeytyvä jatkuva viestintä mm. sisäinen tiedonkulku, julkinen tiedote ja mediaesiintyminen) voidaan nähdä kunkin eri toimijan palkkatyönä ja osana työprosessia. Tätä ilmentävät hakemusten päättymättömät toistot ja käsittelyvaiheiden liukuhihnamaiset rutiinit. (0,5p) Päätöksenteko

Migrissä puolestaan on ministeriön ohjaamaa tavoitteellista toimintaa (tulostavoitteet, signaalien luonti), jota voi pitää päätösten valmistamisena, joka on saanut tehdasluonteen ja on muuttunut työprosessiksi. Ohjeet nopeammasta hakemusten käsittelystä ja määristä, viittaavat sekä työprosessiin että valmistamiselle ominaiseen hyötyajatteluun. (0,5 p.) Lisäksi on kyse päätöksiä tekevästä julkisesta toiminnasta, jolta edellytetään ihmisten moninaisuuden tunnistamista. Toiminnan pitää Arendtin mukaan olla toisaalta yhdenvertaistavaa ja toisaalta yksilöllistävää (s 178). (0,5 p). Eli oikeansuuntaiset yleiset päätelmät yhteensä 1,5p.

Aineiston pohjalta voi eritellä platonilaista jaottelua tietämisen (ministeriö) ja tekemisen (Migrin työntekijät) välillä (s. 228). Työntekijöiden julkinen toiminta (esim. tässä medialle annetut haastattelut) näyttävät haastavan tämän klassisen erottelun. Työ ja valmistaminen liittyvät kiinteästi toisiinsa nykyyhteiskunnassa, ja nämä yhdessä tarkoittavat *vita activan* toimintaa (s. 324). (0,5p)

Valmistamiselle on Arendtin (s. 143-144, 308) mukaan ominaista, että ”päämäärä ja keinot määräävät kokonaan valmistamisprosessia”. *Homo faber* välineellistää maailman, ja tavoittelee hyötyä. ”Sisäministeriö asetti Migrille vuodeksi 2016 kovat tavoitteet. Henkilötyövuotta kohden päätöksiä piti syntyä 70 prosenttia aiempaa enemmän.” Valmistamisen tunnusmerkki on se, että sillä on määrätty alku ja ennustettava loppu. Ministeriö tarkastelee Migrin toimintaa päätösten valmistamisena, tästä kertovat myös signaalin lähettäminen potentiaalisille turvapaikanhakijoille (Migrin johtajan haastattelussa). Migri seuraa päätösten tekemistä (valmistamista) ja tästä kertoo myös Migrin tuottama artikkelissa esitetty taulukko, joka osoittaa turvapaikkapäätösten määrät ja päätösten jakautumisen. Ministeriön ja johdon päätöksiä ja siihen liittyvää tiedottamista voidaan pitää hallinnon valmistamana tuotteena, ja myös päättäjien valitsemana toimintana. (1,0p)
Toimittajien käyttämä kielikuvat Migristä ”päätöstehtaana” vertautuvat myös massayhteiskunnan tuotantolaitoksiin sekä toisaalta antiikin orjatyöhön viraston yksinäisyydessä päätöksiä tekevänä *animal laboransina* tai poliittisen taloustieteen (Marx) ajatukseen työstä, jonka tuottavuus alkaa esineellistämisestä. (s.106). Turvapaikan hakijoiden hakemuksista näyttää tulleen lehtiartikkelin mukaan esineitä tuotantolinjalla. (0,5 p.)

Toiminta on ainoa aktiviteetti, joka tapahtuu suoraan ihmisten välillä. Laajimmassa mielessä toiminta merkitsee Arendtin käsitteistössä aloittamista, jonka mahdollistaa ihmiselämää ehdollistava syntyväisyys. Politiikka muodostaa julkisen areenan, jolla inhimillinen moninaisuus tulee esiin ja jalostuu vapaaksi poliittiseksi toiminnaksi. Siksi moninaisuus on kaiken inhimillisen toiminnan ehto. Migrin toiminnasta toimittajat ja haastateltavat käyttävät kielikuvia, kuten ”päätöstehdas”, ”ei mikään nyrkkipaja”, ”liukuhihna”, ”hallinto-oikeus turvaverkkona”, ”tuotantolaitos”, ”kova prässi” jne.. Tämä voidaan tulkita Arendtin (s. 178) käsittein puheeksi ja toiminnaksi, joka paljastaa toimijansa eli tällaisia ovat Migrin työskentelytavat (s. 181). Toimivien ihmisten tilalle ovat tulleet ikään kuin päätösten tekniset tuotantolaitokset ja työntekijät ovat kuin robotteja. Turvapaikkapäätöksissä ei voi nähdä perusteltuja yksilöllisiä ratkaisuja, vaan kollektiivinen päätös tiettyjen maiden kansalaisista perustuu ministeriön antamaan ohjeeseen. Siten tätä voi pitää ennemmin valmistamisena (*poiesis*) kuin toimintana (*praxis*). (s. 198-199). (0,5 p).

Myös viestintä on *vita activan* julkista toimintaa eli ”*polis* ei ole kaupunkivaltio sen fyysisessä merkityksessä, vaan se on ihmisten järjestäytymistä, joka syntyy yhdessä puhumisesta ja toiminnasta” (s. 201). Nykyyhteiskunnassa tämä julkinen tila (*polis*) rakentuu suurelta osin myös mediassa: Migrin ylijohtaja ja muut työntekijät käyttävät puheenvuoronsa kaikille avoimessa mediassa. (0,5 p.) Migrin johdolla ja työntekijöillä oli erityinen tarve uudelleen viestiä, eli näyttäytyä julkisuudessa, koska ylijohtajan mukaan aiempi viestintä oli epäonnistunut. Viestintää ovat myös nämä Migrin työntekijöiden haastattelut, jossa he paljastavat toimintaansa, vaikka he eivät olleet aiemmin esiintyneet julkisuudessa. Julkisuuteen annettu tiedote oli ”hävettänyt” päätösten valmistajia, jotka halusivat tehdä asiat hyvin, valmistaa kunnollisia päätöksiä. Arendtin mukaan nykymaailmassa myös kuilu yksityisen ja julkisen välillä on kadonnut, mikä näkyy mm.

työntekijöiden uskalluksesta kertoa näkemyksiään julkisuudessa, vaikkakin tässä artikkelissa anonyymisti (s. 35-52, 0,5 p.).

Tiedotteen tehtävänä oli välittää viestiä (signaali), ei vain suomalaisyleisölle, vaan myös kohdemaihin (Irak, Afganistan, Somalia), että Suomi on tiukentanut linjaustaan. Päätöksentekoon liittyy myös Migrin sisäistä ja muiden viranomaisten keskinäistä tiedonkulkua ja viestintää, joten Migri ei tee päätöksiä yksin ja eristyksessä, vaikkakin siinä on byrokratian tuomia tiedonkulun ongelmia (s. 205). Päätösten peruuttamattomuuden ja ennalta-arvaamattomuuden ongelmia voi ratkaista kuitenkin tavoilla, jotka ovat luonteenomaisia toiminnalle, kuten kyvyllä antaa anteeksi ja kyvyllä tehdä ja pitää lupauksia (s. 239-240) Migrin toiminnan peruuttamattomuuteen ja anteeksiannon mahdollisuuteen yhdistyvät mm. työntekijöiden viittaukset häpeän tunteeseen ja että ”hallinto-oikeus toimii turvaverkkona, joka korjaa huonot päätökset”. (0,5p)

Vastakkainasettelua julkisen ja yksityisen alueen välillä saattoi eritellä siitä, että turvapaikanhakijat paljastavat yksityisyytensä, tavoitteenaan saada uusi kotimaa. Migrin nopeutettu käsittelyaika ei artikkelin mukaan mahdollista laadukasta ja yksilöllistä turvapaikanhakijoiden kohtaamista ja kuuntelua, puhetta ja toimintaa kohtaamisen pohjalta. Arendtin mukaan sanojen ja tekojen avulla me liitämme itsemme inhimilliseen maailmaan (s. 179). Turvapaikan hakemisen saattoi nähdä uuden aloituksen ja ”syntymän” hakuna. Päätösten valmistajat ovat huolissaan tavallaan aloittamisen oikeudesta ja arvioivat oman päätöksenteon seurauksia: ”Turvapaikan voi saada joku, joka ei sitä tarvitse, ja joku toinen voi joutua hengen vaaraan.” Ilman oikeutta tulla asianmukaisesti kuulluksi Migrin toimesta, turvapaikanhakijat voi jäädä osattomaksi siitä todellisuudesta, johon heillä kansainvälisen oikeuden ja suomalaisen lainsäädännän (valmistamisen) näkökulmasta olisi artikkelin asiantuntijoiden mukaan mahdollisuus ja oikeus (0,5 p.).

Myös muita Arendtin käyttämiä esimerkkejä työn, valmistamisen ja toiminnan luonteesta voi tässä käyttää analyysin kategorioina. Edellä on esitetty tyypilliset pisteytysperusteet, jotka toisivat yhteensä 7 p, kokeessa vastauksen max. pisteet olivat 6 p.

5) Artikkelin lopussa on esitetty kysymys, ”perustuuko julkisen vallan käyttö lakiin vai poliittiseen ilmapiiriin”. Erittele, miten nämä vaihtoehdot näkyvät artikkelissa. (6)

Tehtävänantona on aineiston lopussa esitetty kysymys, joka viittasi Maahanmuuttoviraston eli Migrin toiminnassa ilmenevään julkisen vallan käyttöön. Artikkelissa tuotiin esille, että Migrin linjasta olivat vastuussa viraston johdon lisäksi myös ministeriö ja poliittiset päättäjät. Ministeriön sanottiin antaneen uudet ohjeet käsittelyajoista ja hallitus halusi välittää ”oikean” signaalin potentiaalisille turvapaikanhakijoille ja suunnitteli lakimuutoksia. Vastauksessa tuli siis tarkastella perustuiko Migrin toiminta lakiin vai poliittisen ilmapiirin vaikutukseen ja ottaa huomioon myös Migrin toimintaa ohjanneet toimijat. Vastauksesta tuli yleisesti ilmetä käsitys, että viranomaistoiminnan perustana on lainsäädäntö, joka asettaa tietyt päätösperusteet, rajat toiminnalle, ja että lisäksi päätöksenteko perustuu tilannekohtaiseen harkintaan, jota suuntaavat myös poliittiset linjaukset. Oikeanlainen yleiskäsitys toimijoista ja säädösten ja harkinnanvaraisten perusteiden suhteista Migrin toiminnassa, 1p.

Kysymyksen muotoilu edellytti vastaukselta vertailevaa erittelyä, jossa aineiston pohjalta eritellään juridisten ja poliittisten tekijöiden merkitystä. Vertailussa saattoi selvittää esimerkiksi, miksi päätöksenteossa on ilmeisesti ollut kyse muustakin kuin lainsäädännöstä, tai miten lainsäädäntö rajaa toivottujen poliittisten arvostusten toteuttamista. Saattoi myös suoraan huomata poliittisesti merkittävän päätöksen ja eritellä sen toteutusta eli virkamiesjohdon linjauksia ja työntekijöiden toimia ja näissä näkyviä lakien ja poliittisten tavoitteiden ja ilmapiirin suhteita.

Perusteita vertailuille on tarjolla artikkelin haastatteluista, taulukosta ja myös toimittajien tulkinnoista. Kiitettävissä vastauksissa tarkasteltiin artikkelista tarjoutuvia päätelmien lähteitä vertaillen ja lähdekriittisesti.

Poliittisen ilmapiirin merkitystä tuli pohtia seuraavien asioiden kautta: Migrin viestinnän analyysi (ml. hallituksen haluama signaali ja maaraportoinnin käyttö); käsittelyajoista annettu uusi ohjeistus; KHO:n entisen jäsenen kirje. Oikeiden asioiden referoiva toteamus toi yhteensä 1pisteen, ja poliittisen ilmapiiriin ja lakien merkitysten arviointi ja vertailu yhteensä 4 pistettä, jotka jakautuvat seuraavasti:

Viestintä-tapauksesta saattoi nähdä, että hallitus halusi turvapaikkapäätöksissä seurata EU:n ja Ruotsin linjauksia ja kiristää maahanmuuttopolitiikkaa (humanitaarinen suojelu poistui ja toissijainen suojelu heikkeni s.5). Siten se halusi lähettää signaalin potentiaalisille turvapaikanhakijoille, ettei kannata lähteä Eurooppaan. Migrin johto tulkitsi, mitä poliittisen ilmapiirin muutos edellytti Migrin toiminnalta. Siten myös Migrin viestintä olosuhteiden parantumisesta turvapaikanhakijoiden kotimaissa loi osaltaan poliittista ilmapiiriä viraston sisälle.

Viesti herätti työtekijöiden keskuudessa hämmennystä, koska linjamuutoksen perusteeksi esitetyt maaraportit eivät olleet kertoneet olosuhteiden muutoksista lähtömaissa ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin oli päinvastoin linjannut, että Irakin turvallisuustilanne oli heikentynyt. Virkamiehet käsittivät, että Migrin johto velvoitti työntekijät toimimaan vastoin aiemmin hyväksyttyjä toimintatapoja ja virkamiesten yleistä velvoitetta perustaa päätöksensä tosiasioihin. Migrin johdon mukaan heillä oli laillinen valtuus päättää toimintalinjasta maaraporteista riippumatta, mutta prof. Ojanen antaa ymmärtää, että myös kansainvälisiä sopimuksia tulisi noudattaa, lisäksi virkamiesten tulisi seurata toiminnassa tosiasioita. Täten viraston toiminnassa seurattiin kansallista lainsäädäntöä, mutta toimittiin vastoin yleisesti hyväksyttyjä sääntöjä. Siten virasto näytti toimivan tavallaan harmaalla alueella, jossa poliittinen ilmapiiri ohjasi sopimusten seuraamista ja lakien tulkintaa. Hyvässä vastauksessa tunnistettiin eri toimijoiden esittämät kriteerit toiminnalle, osattiin arvioida tilannetta kokonaisuutena ja selvittää, miten viestintää oli käytetty poliittisen ilmapiirin luontiin. (1,5p)

Turvapaikanhakijoiden määrän nopea kasvu sai hallituksen ja sisäministeriön edellyttämään käsittelyaikojen lyhentämistä. Tavoitteena oli päästä nopeampiin käännytyksiin. Käsittelyajoista ohjeen antoi poliittinen päättäjä ja ohje osaltaan ilmensi muuttunutta poliittista tahtotilaa. Tämäkin päätös loi Migrin työntekijöiden keskuuteen käsitystä, että päätösten ei enää tarvinnut yhtä laajoihin selvityksiin kuin aiemmin. Yhdessä edellä mainittujen suojelua koskevien säädösmuutosten kanssa päättäjät käsittivät, että lainsäädösten rajat ovat muuttuneet ja edellytettiin nopeampia päätöksiä, etenkin kielteisiä päätöksiä. Seurauksena hakijoiden oikeusturva saattoi heiketä. Se, perustuiko viranomaisen toiminta lakiin, näytti yhä useammin siirtyvän hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Myös taulukko sivulla 4 kertoi kielteisten päätösten osuuden kasvusta vuoden 2016 aikana. Taulukon analyysin saattoi liittää muuhunkin poliittisen ilmapiirin kiristymisestä koskevaan kohtaan. (1p)

KHO:n entisen tuomarin kirjoitus on artikkelin mukaan tulkittavissa poliittiseen arvomaailmaan pohjautuneeksi toiminnaksi. Migrin työntekijä oli arvellut sen tarjoavan ohjeita tulkita uudistunutta lainsäädäntöä. Tässäkin kohden tuli esille lakien soveltamiseen liittyvä poliittinen tulkinnanvaraisuus. Tapaus kertoi myös, että Migrin työntekijöillä oli itse valmiutta ohjeistaa toimintaa poliittisesti toivotulla tavalla ja hyödyntää tarjolla olevaa materiaalia. Samalla kävi ilmi, että Migrin johtaja ei tiennyt mitä virastossa tapahtuu ja vastauksessa saattoi arvella, oliko hänellä valmiutta valvoa toiminnan lainmukaisuutta ja virkamiespäätösten linjaa. (0,5p)

Juuri ennen otsikon kysymystä on tiivistyksenä toinen kysymys: toimiiko Suomi oikeusvaltioperiaatteen mukaan. Artikkelissa ei tarkemmin selitetty, mitä oikeusvaltiolla tarkoitetaan, mutta vastauksissa on oikein arvioitu mm. turvapaikanhakijoiden yhtäläisten oikeuksien toteutumista (viranomaisten aika ei riitä kaikkien osalta taustatietojen selvittämiseen, erot viranomaispäätöksissä ennen linjausten muutoksia ja niiden jälkeen, kasvava osa päätöksistä viedään hallinto-oikeuden ratkaistavaksi). Viestintä-tapaus kertoo tilanteesta, jossa viranomaiset ovat luottaneet omiin tulkintoihinsa, eivätkä yleisesti hyväksyttyihin tosiasiatietoihin ja kansainvälisiin säädöksiin. Oikeusvaltiossa viranomaistoiminnan tulisi prof. Ojasen

mukaan tukeutua kansallisten lakien lisäksi tosiasiatietoihin ja kansainvälisiin sopimuksiin. Täten syntyy kuva oikeusvaltiosta, joka ei hae poliittista perustetta kaventaa lakien merkitystä. Hyvässä vastauksessa huomattiin, että Migrin toimintaa ohjaavat lait ilmentävät edeltävän tai oman ajan poliittista ilmapiiriä ja käsitystä lakien tehtävästä tai oikeusvaltion toimintatavoista. Oikeudellisten näkökohtien tarkempi erittely (kuten yhtäläisyys lakien edessä, oikeusvaltion menettelytavat) otsikon kysymykseen vastattaessa, 1 p.

Kysymys ei edellyttänyt Arendtin teoksen käsitteiden käyttöä, mutta niitä voitiin käyttää ja oikein käytetystä osuudesta palkittiin, mikäli siten vastattiin kysymykseen. Esimerkki perustellusta soveltamisesta on lakien merkityksen esittäminen vakauden luojana muutoin yksilöllisen ja toisaalta hauraan poliittisen toiminnan alueella. Tältä pohjalta saattoi tarkastella lakien seuraamista sekä lakien ja poliittisen harkinnan yhdistämistä ja vastata kysymykseen. Kysymykseen pystyi vastaamaan kiitettävästi viittaamatta Arendtin käsitteisiin.

6) Miksi presidentti Trumpin toimintatapa voi artikkelin mukaan olla uhka demokratialle? (6p)

Artikkeli tuo prof. Snyderin vertailujen pohjalta esille samankaltaisia piirteitä presidentti Donald Trumpin toiminnasta ja eräiden diktaattoreiden valtaannousun alkuvaiheista. Snyder yleistää jälkimmäisen kehityskulun ”esifascistiseksi” vaiheeksi ja näkee Yhdysvalloissa merkkejä vastaavasta, demokratian kannalta tuhoisasta kehityskulusta. Vastauksessa tuli ilmetä tämä vertaileva asetelma ja lisäksi artikkelissa hahmotettu suhde presidentin epävarmuutta luovan toimintatavan ja toisaalta Yhdysvaltain demokratiaa vakauttavan konstitutionaalisen perinteen välillä. Kiitettävä vastaus luo perustellun kokonaiskuvan artikkelin tilannearvioista (1p).

Keskeisinä uhkatekijöinä artikkeli n mukaan ovat: a) Trumpin toiminnasta ilmenevä anti-demokraattinen asenne ja anti-demokraattiset arvot (1p), b) valeuutisten käytön hyväksyminen (1p) ja c) median demokratian kannalta keskeisten tehtävien kyseenalaistaminen (1p). Pisteet oikeiden kohtien valinnasta ja valinnan lyhyestä oikeasta perustelusta (siis yhteensä 3 pistettä). 2 pistettä tarkemmista perusteista, miksi em. seikat voivat uhata demokratian toimintaperiaatteita (siis yhteensä 5 pistettä). Kolmen pisteen tasoon riitti, että seuraavista pisteytysperusteista jokaiseen kohtaan oli annettu puolittainen esitys, ja viiden pisteen taso selvitti vähintään nämä keskeiset kohdat.

a) Trumpin suhtautuminen demokratian arvoihin ja menettelytapoihin on artikkelin mukaan yleisesti kyseenalaista. Trump ei ole ilmaissut arvostavansa vanhoja lakeja ja sääntöjä, eikä hän presidenttinä ole puolustanut demokratian arvoja. Hänen mielestään ratkaisevaa on voitto keinolla millä hyvänsä. Trump on sanonut, että hän olisi kiistänyt vaalituloksen, mikäli olisi hävinnyt vaalit. Täten hän kertoo, ettei hän arvosta demokratian menettelytapoja ja niitä suojaavia lakeja. Lisäksi hänen avustajansa ovat ilmaisseet, että he haluavat romuttaa vanhan järjestelmän. Snyder huomautti, että myös eurooppalaiset diktaattorit nousivat valtaan demokraattisen vaalituloksen pohjalta, kun valtaan päässeet poliitikot alkoivat käyttää omaa valtaansa tuhotakseen demokratian pelisäännöt järjestelmän sisältä käsin.

b) Valeuutisten osalta tuli nähdä, että Trumpin hallinto itse tuottaa niitä aktiivisesti ja pyrkii aikaansaamaan epävarmuutta ja että media jakautuu Trumpin puolustajiin ja vastustajiin. Valeuutisten tuottaminen on jo aiemmin muuttanut median toimintaa, Trumpin koneisto hyödyntää tilannetta ja tekee siitä aiempaa vahvemman uhan demokratialle. Trumpin puolustajien maailmassa totuuden ja valheen raja on menettänyt merkityksensä ja olennaista on, että asiat näyttävät omien kannattajien ja muidenkin silmissä vakuuttavilta. Trump haastaa tietoisesti kansalaisten todellisuuskäsityksen. Tällä on demokratian kannalta olennainen merkitys, koska kansalaiset jäävät epätietoisiksi asioiden todellisesta laidasta ja osa luottaa Trumpin mihin tahansa esitykseen. Totuuden jälkeisellä aikakaudella, ja etenkin Trumpin toimien jälkeen, kansalaisten luottamus demokratian toimintatapoihin ja instituutioihin heikkenee.

c) Valeuutisten rinnalla tuli nähdä omana asiana Trumpin pyrkimys kiistanalaistaa median tehtävän demokratiassa, eli sen asema tietoa välittävänä ja valtaa kontrolloivana toimijana. Trump näkee median poliittisen kamppailun tukijana tai vastustajana eli kiistan osapuolena, eikä demokratian neljäntenä

valtiomahtina ja toimijoihin nähden neutraalina vallankäytön kontrolloijana. Kriittisen median toimintaedellytysten kaventaminen heikentää kansalaisten mahdollisuutta saada tietoa maan politiikasta ja myös mahdollisuutta saada tietoa muiden kansalaisten näkemyksistä. Täten Trump pyrkii tyrannin tavoin ohjaamaan poliittista julkisuutta. Se ei enää ole avoin kansalaisten toiminnalle, ellei se miellytä presidenttiä. Lisäksi Trump pyrkii neututraalin median aseman kiistämisellä luomaan epävarmuutta ja heikentämään kansalaisten ja muiden toimijoiden valmiutta toimia. Täten hän pyrki luomaan tilaa omille toimilleen.

Hyvin perustellut arviot mahdollisista demokratiaa uhkaavista kehityskuluista toivat siis 2 pistettä ja osin perusteet ovat yhteisiä em kohdille, kuten tilan tekeminen omalle toiminnalle julkisuutta heikentäen soveltuu myös kohtaan b).

Tässäkään tehtävässä ei edellytetty Arendtin teoksen käyttöä, mutta teoksesta sai käyttää käsitteellistyksiä perusteiden tiivistämiseksi. Trump toiminnassa saattoi nähdä piirteitä tyrannista, joka etääntyy yhteisestä julkisuudesta ja pyrkii toimillaan tuhoamaan demokratian toimivuuden kannalta olennaisen kansalaisten keskenään tai median avustuksella jakaman julkisuuden.